

قانون تقسیمات کشوری

- فصل اول - تعاریف
- فصل دوم - نظام تقسیمات کشوری

فصل اول - تعاریف

ماده ۱- عناصر تقسیمات کشوری عبارتند از : روستا ، دهستان ، شهر ، بخش ، شهرستان و استان

ماده ۲- روستا واحد مبدا تقسیمات کشوری است که از لحاظ محیط زیستی (وضع طبیعی ، اجتماعی ، فرهنگی و اقتصادی) همگن بوده که با حوزه و قلمرو معین ثبتي یا عرفی مستقل که حداقل تعداد ۲۰ خانوار یا صد نفر اعم از متمرکز یا پراکنده در آنجا سکونت داشته باشند و اکثریت ساکنان دائمی آن بطور مسقیم و غیرمسقیم به یکی از فعالیتهای کشاورزی ، دامداری ، باغداری بطور اعم و صنایع روستایی و صید و یاترکیبی از این فعالیتهای اشتغال داشته باشند و در عرف به عنوان ده ، آبادی ، دهکده یا قریه نامیده می شده است .

- **تبصره ۱- مزرعه** نقطه جغرافیایی و محلی است کشاورزی که بنا به تعریف روستا نبوده و به دو شکل مستقل و تابع شناخته می شود .
- **تبصره ۲- مکان** به نقطه ای اطلاق می شود که بنا به تعریف روستا نبوده و (بیشتر محل انجام فعالیتهای غیر کشاورزی . کارخانه ، ایستگاه ، کارگاه ، قهوه خانه و نظائر آنها) است که به دو شکل مستقل و تابع شناخته می شود .
- **تبصره ۳- مزرعه** و مکان تابع در محدوده ثبتي یا عرفی روستای متبوع خود و به طور کلی از لحاظ نظام تقسیمات کشوری جزو آن محسوب می شود.
- **تبصره ۴- مزرعه** و مکان مستقل دارای محدوده ثبتي یا عرفی معین و مستقل بوده و از لحاظ نظامات اداری زیر پوشش واحد تقسیماتی مربوطه حسب مورد می باشد .

ماده ۲- دهستان کوچکترین واحد تقسیمات کشوری است که دارای محدوده جغرافیایی معین بوده و از به هم پیوستن چند روستا ، مکان ، مزرعه همجوار تشکیل می شود که از لحاظ محیط طبیعی ، فرهنگی ، اقتصادی و اجتماعی همگن بوده و امکان خدمات رسانی و برنامه ریزی در سیستم و شبکه واحدی را فراهم می نماید.

- **تبصره ۱- حداقل جمعیت** دهستان با در نظر گرفتن وضع پراکندگی و اقلیمی کشور به سه درجه تراکمی به شرح زیر تقسیم می شود :
 - الف - تراکم زیاد ۸۰۰۰ نفر .
 - ب - تراکم متوسط ۶۰۰۰ نفر.
 - ج - تراکم کم ۴۰۰۰ نفر .
- **تبصره ۲- دهستانهای** موجود که از نظر وسعت ، جمعیت و دسترسی دارای تراکم مطلوب بوده و در قالب موجود باقی و آن تعداد از دهستانهایی که از این لحاظ نامتناسب می باشند از طریق تقسیم و یا ادغام تعدیل و به دهستانهای جدید تبدیل خواهند شد .
- **تبصره ۳- مرکز** دهستان منحصراً روستایی از همان دهستان است که مناسبترین مرکز خدمات روستایی آن محدوده شناخته می شود .

ماده ۴- شهر محلی است با حدود قانونی که در محدوده جغرافیایی بخش واقع شده و از نظر بافت - اجتماعی ، اشتغال و سایر عوامل دارای سیمائی با ویژگیهای خاص خود بوده بطوری که اکثریت ساکنان دائمی آن در مشاغل کسب ، تجارت ، صنعت ، کشاورزی ، خدمات و فعالیتهای اداری اشتغال داشته و در زمینه خدمات شهری از خود کفائی نسبی برخوردار و کانون مبادلات اجتماعی ، اقتصادی ، فرهنگی و سیاسی حوزه جذب و نفوذ پیرامون خود بوده و حداقل دارای ده هزار نفر جمعیت باشد .

- **تبصره ۱- تعیین** محدوده شهری به پیشنهاد شورای شهر و تصویب وزارتین کشور و مسکن و شهرسازی خواهد بود .
- **تبصره ۲- محله** ۰ مجموعه ساختمانهای مسکونی و خدماتی است که از لحاظ بافت اجتماعی ساکنانش خود را اهل آن محل می دانند و دارای محدوده معین است حدود محله های شهر تابع تقسیمات شهرداری خواهد بود .
- **تبصره ۳- منطقه :** در شهرهای بزرگ از به هم پیوستن چند محله منطقه شهری تشکیل می شود .
- **تبصره ۴- حوزه** شهری به کلیه نقاطی اطلاق می شود که در داخل و خارج از محدوده قانونی شهر قرار داشته و از حدود ثبتي و عرفی واحدی تبعیت کنند .

ماده ۵ - بخش عشایری واحدی است که از تقسیمات کشوری که با داشتن يك بخشدار سیار مسئول گرفتن خدمات و هماهنگی با ادارات مربوطه خواهد بود و عشایر در فصول مختلف در هر منطقه که اسکان می کنند تابع فرمانداری و استانداری همان منطقه هستند .

ماده ۶- بخش واحدی است که از تقسیمات کشوری که دارای محدوده جغرافیایی معین بوده و از به هم پیوستن چند دهستان همجوار مشتمل بر چندین مزرعه مکان روستا و احیاناً شهر که در آن عوامل طبیعی بر اوضاع اجتماعی و فرهنگی اقتصادی و سیاسی واحد همگنی را به وجود می آورد به نحوی که با در نظر گرفتن تناسب وسعت جمعیت و ارتباطات و دسترسی و سایر موقعیتها نیل به اهداف و برنامه ریزیهای دولت در جهت احیاء امکانات طبیعی و استعدادهای اجتماعی و توسعه امور رفاهی و اقتصاد آن تسهیل گردد .

- **تبصره ۱-** حداقل جمعیت محدوده هر بخش بدون احتساب جمعیت شهری با در نظر گرفتن وضع پراکندگی و اقلیمی کشور به دو درجه تراکمی به شرح زیر تقسیم شده است .
 - الف-مناطق با تراکم زیاد سی هزار نفر .
 - ب-مناطق با تراکم متوسط ۲۰ هزار نفر .
- **تبصره ۲-** در نقاط کم تراکم دور افتاده مرزی جزایری و جنگلی و کویری با توجه به کلیه شرایط اقلیمی سیاسی اقتصادی و اجتماعی تا حداقل دوازده هزار نفر جمعیت با تصویب هیأت وزراء و در موارد استثنایی با تصویب مجلس جمعیت بخش می تواند کمتر از میزان تعیین شده در تبصره ۱ باشد .
- **تبصره ۳-** مرکز بخش روستا یا شهری از همان بخش است که مناسبترین کانون طبیعی فرهنگی اقتصادی و سیاسی آن شهر است .

ماده ۷- شهرستان واحدی از تقسیمات کشوری است با محدوده جغرافیایی معین که از به هم پیوستن چند بخش همجوار که از نظر عوامل طبیعی اجتماعی اقتصادی سیاسی فرهنگی واحد متناسب و همگنی را بوجود آورده اند .

- **تبصره ۱-** حداقل جمعیت شهرستان با در نظر گرفتن وضع پراکندگی و اقلیمی کشور به دو درجه تراکمی به شرح زیر تقسیم می شود .
 - الف - تراکم زیاد ۱۲۰۰۰۰ نفر
 - ب- تراکم متوسط ۸۰۰۰۰ نفر
- **تبصره ۲-** در نقاط کم تراکم دورافتاده مرزی جزائری و کویری با توجه به کلیه شرایط اقلیمی سیاسی اقتصادی اجتماعی تا حداقل ۵۰ هزار نفر با تصویب هیأت وزیران و در موارد استثنایی با تصویب مجلس شورای اسلامی می تواند کمتر از ۵۰ هزار نفر باشد .
- **تبصره ۳-** مرکز شهرستان یکی از شهرهای همان شهرستان است که مناسبترین کانون طبیعی فرهنگی اقتصادی سیاسی و اجتماعی آن محدوده شناخته می شود .

ماده ۸- وزارت کشور موظف است ظرف مدت ۳ ماه با همکاری سازمان برنامه و بودجه و مرکز آمار درجات تراکم را تعیین و به تصویب هیأت وزیران برساند .

ماده ۹- استان واحدی از تقسیمات کشوری است با محدوده جغرافیایی معین که از به هم پیوستن چند شهرستان همجوار با توجه به موقعیتها سیاسی اجتماعی فرهنگی اقتصادی و طبیعی تشکیل می شود .

- **تبصره ۱-** وزارت کشور بنا به ضرورت می تواند با تصویب هیأت وزیران با انتزاع و الحاق روستاها بخشها یا شهرستانهای مجاور استانها را تعدیل نماید مگر آنکه به تصویب مجلس شورای اسلامی ایجاد استان جدید ضروری شناخته شود استان جدید باید حداقل يك میلیون نفر جمعیت داشته باشد .
- **تبصره ۲-** مرکز استان یکی از شهرهای همان استان است که مناسبترین کانون سیاسی اقتصادی فرهنگی طبیعی اجتماعی آن استان شناخته می شود .

ماده ۱۰- دولت موظف است با حفظ جهات سیاسی اجتماعی هر روستا را به نزدیکترین مرکز دهستان و هر دهستان را به نزدیکترین مرکز بخش و هر بخش را به نزدیکترین مرکز شهرستان و هر شهرستان را به نزدیکترین مرکز استان منضم نماید .

ماده ۱۱ - بخشها شهرها شهرستانها و استانهایی که فاقد شرایط مذکور در این قانون هستند با همان عنوان باقی می مانند دولت موظف است حتی الامکان اینگونه واحدها را با شرایط مندرج در این قانون منطبق گرداند .

بالا

فصل دوم - نظام تقسیمات کشوری

ماده ۱۲- از لحاظ نظام اداری دهستان تابع بخش و بخش تابع شهرستان و شهرستان تابع استان و استان تابع تشکیلات مرکزی خواهد بود .

ماده ۱۳- هر گونه انتزاع، الحاق، تبدیل، ایجاد و ادغام و نیز تعیین و تغییر مرکزیت و تغییر نام و نامگذاری واحدهای تقسیمات کشوری، به جز استان بنا به پیشنهاد وزارت کشور و تصویب هیأت وزیران خواهد بود.

ماده ۱۴- رعایت محدوده کلیه واحدهای تقسیماتی برای تمامی واحدها و سازمان های اداری (اجرایی و قضایی) و نهادهای انقلاب اسلامی کشور لازم است.

- **تبصره ۱-** نیروهای نظامی در ارتباط با دستورالعمل های شورای عالی دفاع و اجرای وظایف سازمانی خود در هر محدوده با اطلاع نماینده سیاسی دولت از این ماده مستثنی خواهد بود.
- **تبصره ۲-** حوزه های انتخابات مجلس شورای اسلامی حتی الامکان منطبق به محدوده شهرستان ها و هر حوزه انتخاباتی متشکل از یک یا چند شهرستان خواهد بود. محدوده حوزه های انتخابات را قانون معین می کند.
- **تبصره ۳-** وزارت کشور موظف است ظرف مدت ۶ ماه از تاریخ تصویب این قانون لایحه قانونی محدوده حوزه های انتخاباتی را تهیه و جهت تصویب به مجلس شورای اسلامی تقدیم نماید.

ماده ۱۵- وزارت کشور موظف است ظرف مدت ۳ ماه لایحه قانونی حدود وظایف و اختیارات مسئولین واحدهای تقسیمات کشوری را تهیه و جهت تصویب به مجلس اسلامی تقدیم نماید.

ماده ۱۶- وزارت کشور موظف است ظرف ۶ ماه از تاریخ تصویب این قانون آئین نامه های اجرایی آن را تهیه و پس از تصویب هیأت دولت به مورد اجرا گذارد.

ماده ۱۷- دولت موظف است همزمان با تهیه آئین نامه های اجرایی آخرین آمار جمعیت کشور را تهیه و بر اساس آن این قانون را اجرا نماید.

ماده ۱۸- وزارت کشور موظف است اجراء این قانون را از نقاط دور افتاده و محروم آغاز نماید.

قانون فوق مشتمل بر هجده ماده و بیست و دو تبصره در جلسه روز چهارشنبه پانزدهم تیرماه یکهزار و سیصد و شصت و دو مجلس شورای اسلامی تصویب و به هیأت شورای نگهبان رسیده است.